

Reading

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

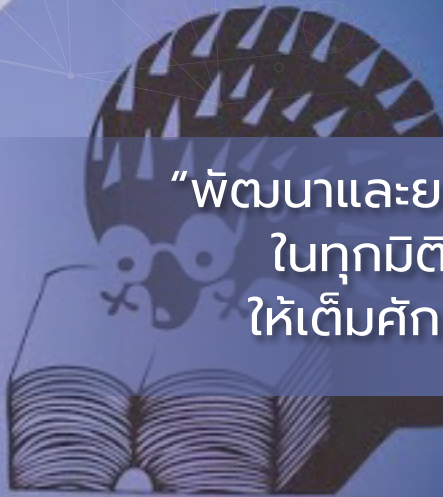
ประเด็น 11

การพัฒนาศักยภาพคน ตลอดช่วงชีวิต

“พัฒนาและยกระดับทรัพยากรมนุษย์
ในทุกมิติและในทุกช่วงชีวิต
ให้เต็มศักยภาพและเหมาะสม”

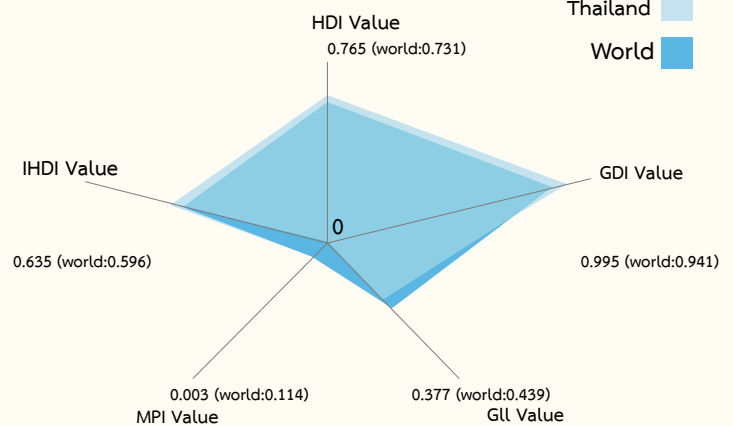
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และประเทศให้เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพคนไทยตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยรุ่น วัยเรียน วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ ให้คนไทยเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้เป็นคนที่มีความรู้ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิต และการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมและประเทศ โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ **คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญาและคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้ และทักษะในศตวรรษที่ 21 รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต**

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

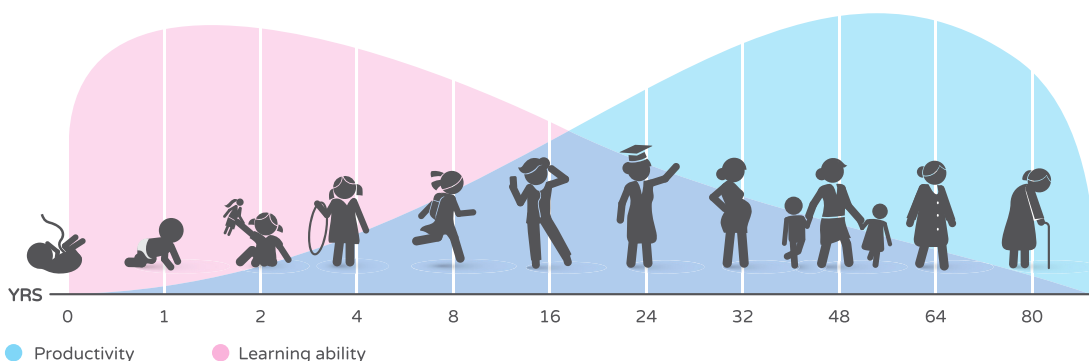
110001

คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้นได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญาและคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เมื่อพิจารณาดัชนีการพัฒนามนุษย์ พบว่า ในปี 2561 ประเทศไทยได้ 0.765 คะแนน ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนามนุษย์ระดับสูง โดยคะแนนได้เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่ได้รับ 0.755 คะแนน และเมื่อพิจารณาแนวโน้มคะแนนของดัชนีการพัฒนามนุษย์ของประเทศ ตั้งแต่ปี 2557 พบว่าคะแนนของประเทศไทย มีแนวโน้มการพัฒนาที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีโอกาสที่จะบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในปี 2565 (0.79 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น พบว่า ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 77 ของโลก และสำหรับกลุ่มประเทศในอาเซียน ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 4 โดยเป็นรองสิงคโปร์ บรูไน และมาเลเซีย

Index Comparison

ที่มา: Human Development Report 2019, UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME

แม้ว่าคะแนนดัชนีการพัฒนามนุษย์ของประเทศไทยในภาพรวมเพิ่มขึ้น แต่คะแนนด้านความไม่เท่าเทียมกันกลับมีคะแนนลดลง ซึ่งนับเป็นประเด็นท้าทายสำคัญอย่างหนึ่งที่จะลดทอนโอกาสในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์อย่างเท่าเทียมในทุกช่วงวัย ทั้งในด้านการศึกษา สาธารณสุข และการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็น นอกจากนี้ การดำเนินการในหลายส่วน อาทิ การเสริมสร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง การยกระดับสถานศึกษาปฐมวัย การพัฒนาเสริมสร้างทักษะทั้งวัยรุ่น วัยเรียน แรงงาน และผู้สูงอายุ ยังคงมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนกลุ่มเป้าหมาย ทำให้ไม่สามารถครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดได้

แผนแม่บทฯ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประกอบด้วย 5 แผนแม่บทย่อย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้ (1) *การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์* มีแนวทางในการพัฒนาที่เน้นสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว และชุมชน ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างภาคีการพัฒนาต่าง ๆ (2) *การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย* มีแนวทางในการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมทั้งสุขภาพ เจตคติความรู้ และทักษะให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพที่ดีและสมวัย พร้อมทั้งมีการพัฒนาการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่ดีสมวัยทุกด้าน (3) *การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น* มีแนวทางในการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้งทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ การวางแผนชีวิตและวางแผนการเงิน ตลอดจนทักษะที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงานในทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนระบบบริการสุขภาพและอนามัยที่เชื่อมต่อกันระหว่างระบบสาธารณสุขกับโรงเรียนหรือสถานศึกษา (4) *การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน* มีแนวทางในการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับศักยภาพทักษะและสมรรถนะของคนในช่วงวัยทำงานให้มีคุณภาพมาตรฐาน ตลอดจนสนับสนุนสู่การเป็นผู้ประกอบการใหม่ การเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์และทักษะความรู้ทางการเงิน นอกจากนี้ยังส่งเสริมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญคนไทยและต่างชาติให้เข้ามาทำงานเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และ (5) *การส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ* มีแนวทางในการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุให้พึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจ การส่งเสริมและพัฒนาระบบการออมและระบบสุขภาพดูแลผู้สูงอายุ

110101

110201

110301

110401

110402

110501

แผนแม่บทย่อย การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์

เป้าหมาย

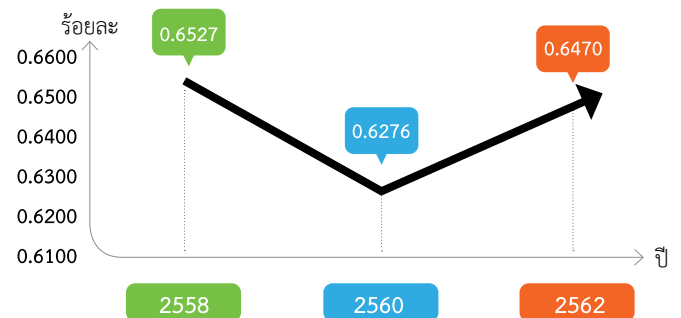
ครอบครัวไทยมีความเข้มแข็ง และมีจิตสำนึกความเป็นไทย ดำรงชีวิตแบบพอเพียงมากขึ้น

110101

มุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ ซึ่งจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และการมีระบบและกลไกรองรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว จำเป็นต้องดำเนินการส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็ง โดยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัวและชุมชน การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำครอบครัว และการมีเวลาให้ระหว่างสมาชิกในครอบครัว

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย พิจารณาจากดัชนีย่อยด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน ซึ่งเป็นหนึ่งในดัชนีย่อยของดัชนีความก้าวหน้าของคน โดยสถานการณ์ในปี 2562 ดัชนีด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน อยู่ที่ 0.6470 เพิ่มขึ้นจาก 0.6276 ในปี 2560 ถึงแม้จะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ยังคงน้อยลงเมื่อเทียบกับปี 2558 อย่างไรก็ตาม ควรเร่งการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว ผ่านการส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในชุมชน เนื่องจากดัชนีดังกล่าวยังคงมีแนวโน้มผันผวน โดยเฉพาะสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่ยังคงอยู่ในระดับที่สูง

ดัชนีย่อยด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงปี 2561 - 2562 หน่วยงานของรัฐได้ขับเคลื่อนเป้าหมายโดยดำเนินการส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ในหลายด้าน อาทิ ด้านการพัฒนาความเข้มแข็งของครอบครัวชุมชนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ด้านการเสริมสร้างสัมพันธภาพของคนในครอบครัวและลดความรุนแรงในครอบครัว ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานราก และด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวมุ่งเน้นการสร้างสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว ให้ผู้นำเป็นแบบอย่างและส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวมีเวลาร่วมกัน

110101

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย
การดำเนินโครงการที่มุ่งเน้นการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งยังคงมีขอบเขตและจำนวนโครงการที่จำกัดเมื่อเทียบกับครอบครัวและชุมชนทั้งหมด และการดำเนินการส่วนใหญ่ยังคงเป็นโครงการที่เน้นการพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวจำเป็นต้องมุ่งเน้นการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพคนไทยตลอดช่วงชีวิต เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง อันจะนำไปสู่การเป็นครอบครัวที่เข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรเร่งและเน้นการดำเนินโครงการในลักษณะการส่งเสริมความรู้ในการวางแผนชีวิตที่เหมาะสม อาทิ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับทุกช่วงวัยแบบบูรณาการ

โครงการส่งเสริมการวางแผนทางการเงินของครอบครัว และให้ความสำคัญกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง อาทิ โครงการบริหารและพัฒนากำลังคนของประเทศด้านครอบครัว โครงการพัฒนาระบบบูรณาการเพื่อครอบครัวไทย ได้รับความรุนแรง โครงการสร้างความเข้มแข็งแก่ครอบครัวชุมชนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โครงการส่งเสริมสัมพันธภาพของครอบครัว และพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างภาคีการพัฒนาต่าง ๆ อาทิ โครงการคลังข้อมูลสารสนเทศด้านครอบครัวแห่งชาติ โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ

แผนแม่บทย่อย การพัฒนาเด็ก ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย

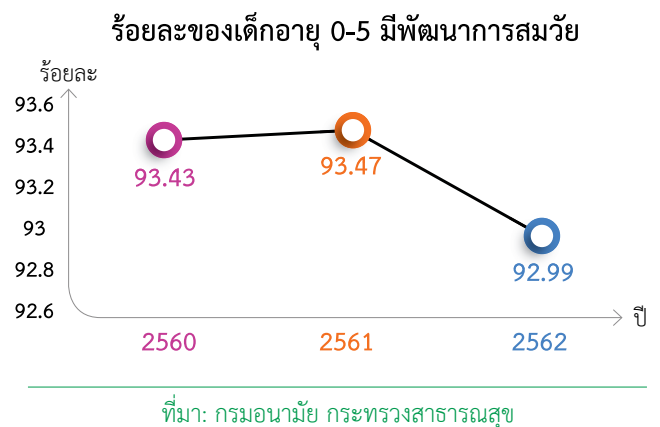
เป้าหมาย

เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย สามารถเข้าถึง บริการที่มีคุณภาพมากขึ้น

110201

มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ส่งเสริมการให้สารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก และการลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน โดยความพร้อมด้านปัจจัยพื้นฐานของพ่อแม่ ทั้งก่อนและหลังการมีบุตร สถานพัฒนาสำหรับเด็กเล็กที่มีคุณภาพและได้รับมาตรฐาน การเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐ สำหรับเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัยอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ได้กำหนดการประเมินสถานการณ์ด้วยดัชนีพัฒนาการเด็กสมวัยไว้ โดยปี 2562 เด็กมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 92.99 ซึ่งบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดในปี 2565 (ร้อยละ 80) อย่างไรก็ตาม ถึงแม้สถานการณ์จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่ร้อยละการพัฒนาเด็กสมวัยในปี 2562 กลับลดลงจากปี 2561 ที่ร้อยละ 93.47 ซึ่งการลดลงดังกล่าว อาจไม่ใช่การลดลงอย่างมีนัยสำคัญ แต่เป็นสถานการณ์ที่ควรได้รับความสำคัญในการติดตามและประเมินต่อไป

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการขับเคลื่อนเป้าหมายในช่วงปี 2561 - 2562 โดยดำเนินโครงการในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กเพื่อเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยพื้นฐานของพ่อแม่ทั้งก่อนและหลังการมีบุตร อาทิ โครงการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ โครงการส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ ด้านการส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ และโครงการส่งเสริมการเลี้ยงดูเด็กอย่างมีคุณภาพ โดยสนับสนุนสวัสดิการภาครัฐสำหรับเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัยอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง อาทิ โครงการสนับสนุนเงินอุดหนุนเพื่อเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด โครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรก เพื่อสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ อาทิ โครงการเด็กไทยคุณภาพ โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตปฐมวัย

110201

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การติดตามพัฒนาการของเด็กเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐสามารถจัดสรรบริการสาธารณะและสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับเด็กและครอบครัวอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการเรียนรู้ นอกจากนี้ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษาปฐมวัย ควบคู่กับการยกระดับบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมทั้งทักษะ ความรู้ จริยธรรม ยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้เด็กได้เติบโตขึ้นในสภาพแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมกับการเติบโต

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในระยะต่อไป ควรมุ่งพัฒนาระบบติดตามการดูแลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้ได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย รวมถึงการยกระดับโรงเรียนพ่อแม่ (Parenting Schools) ให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น มีระบบฝึกอบรมและระบบโค้ช/ระบบพี่เลี้ยงที่มีคุณภาพสำหรับครูและผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย พัฒนาศูนย์รับเลี้ยงเด็กเล็กที่มีคุณภาพ นำเครื่องมือใหม่ ๆ มาใช้ อาทิ การเปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนหรือประชาสังคมที่มีศักยภาพดำเนินการยกระดับศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย และการระดมทุนจากภาคประชาสังคม

แผนแม่บทย่อย การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น

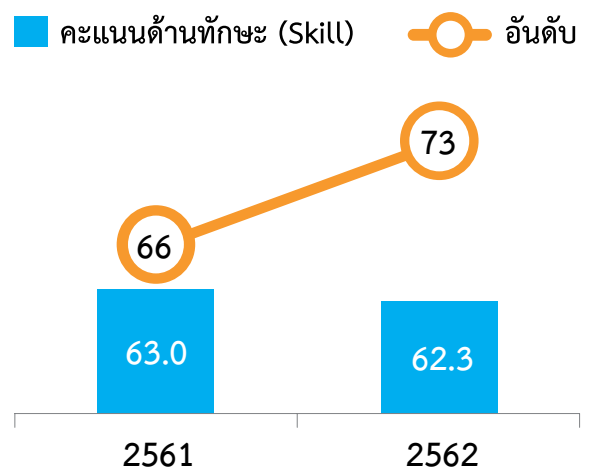
เป้าหมาย

110301

**วัยเรียน/วัยรุ่น มีความรู้และทักษะ
ในศตวรรษที่ 21 ครบถ้วน รู้จักคิด วิเคราะห์
รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง
มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถ
ในการแก้ปัญหาปรับตัว สื่อสาร และทำงาน
ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ตลอดชีวิตดีขึ้น**

การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์
ความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน รวมถึงทักษะด้านภาษา ศิลปะ การใช้เทคโนโลยี และทักษะอาชีพ
ที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศในการบ่มเพาะการเป็นนักคิด นักนวัตกรรม และการผู้ประกอบการใหม่
ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ ประกอบด้วย เด็กและเยาวชนมีทักษะชีวิตและพลเมือง
สร้างสรรค์เหมาะสมกับการทำงานในศตวรรษที่ 21 ระบบการเรียนการสอนและหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนา
สมรรถนะครูและบุคลากรทางการเรียนการสอนมีคุณภาพ ปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
และการบริหารจัดการระบบการศึกษาที่กำหนดบทบาทภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ได้กำหนดการประเมิน
สถานการณ์ด้วยคะแนนความสามารถในการแข่งขัน
การพัฒนาทุนมนุษย์ด้านทักษะ (Skill) ของ World
Economic Forum (WEF) ไว้ โดยในปี 2562 อยู่ที่ 62.3
คะแนน ปรับตัวลดลงจาก 63.0 คะแนน ในปี 2561
โดยเป็นผลจากการลดลงของคะแนนในด้านทักษะ
ของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย
และทักษะด้านดิจิทัลของประชากรเป็นหลัก ซึ่งยังคง
ห่างไกลจากค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565
(เพิ่มขึ้นร้อยละ 20) ขณะที่อันดับของประเทศไทย
ในด้านทักษะอยู่ที่อันดับ 73 จาก 141 ประเทศทั่วโลก
จากเดิมอันดับที่ 66 จาก 140 ประเทศทั่วโลกในปี 2561

ที่มา: The Global Competitiveness Report 2019,
World Economic Forum (WEF)

110301

การดำเนินการที่ผ่านมา ช่วงปี 2561 – 2562 หน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้มีทักษะชีวิตและพลเมืองสร้างสรรค์เหมาะสมกับการทำงานในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การพัฒนาทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมทั้งการพัฒนาทักษะในการวางแผนชีวิตและวางแผนการเงิน ตลอดจนทักษะที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน โดยเป็นการดำเนินการในส่วนที่มีกลุ่มเป้าหมายระดับประเทศ เช่น โครงการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่สอง โครงการเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนด้านการพัฒนานักคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป็นต้น และเป้าหมายระดับพื้นที่/จังหวัด เช่น โครงการพัฒนานักศึกษาตามการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (จังหวัดเพชรบูรณ์) โครงการเพิ่มพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน (จังหวัดกาฬสินธุ์) โครงการเสริมสร้างค่านิยมและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม (จังหวัดลพบุรี) โครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน) โครงการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย (จังหวัดอุบลราชธานี) โครงการพัฒนาศักยภาพนักเรียน/นักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่อุตสาหกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินการในด้านการพัฒนาทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และการเพิ่มทักษะชีวิตให้สามารถอยู่ร่วมและทำงานภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม รวมถึงโครงการสนับสนุนระบบบริการสุขภาพและอนามัยที่เชื่อมต่อระหว่างระบบสาธารณสุขกับสถานศึกษา ยังมีการดำเนินการไม่มากนัก นอกจากนี้ระบบการเรียนการสอนและหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานยังเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญในการดำเนินการในส่วนของการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของวัยเรียนและวัยรุ่นส่งผลให้การพัฒนาทุนมนุษย์ด้านทักษะอาจยังไม่สะท้อนออกมาอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ภาครัฐควรเร่งรัดการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวัยเรียนและวัยรุ่น โดยเฉพาะการพัฒนาระบบการเรียนการสอนและหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการบริหารจัดการระบบการศึกษาที่กำหนดบทบาทภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่ชัดเจน ตลอดจนการเสริมสร้างทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ภาษา การใช้เทคโนโลยี และควรให้ความสำคัญกับโครงการพัฒนาศักยภาพนักเรียน/นักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่อุตสาหกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สอดรับกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และความต้องการของประเทศไทยต่อไป

แผนแม่บทย่อย การพัฒนาและยกระดับ ศักยภาพวัยแรงงาน

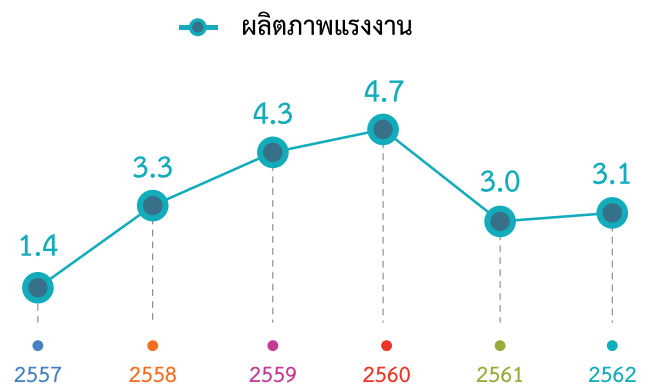
เป้าหมาย

110401

แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักในความสำคัญ ที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ ตามพลวัต ของโครงสร้างอาชีพและความต้องการ ของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น

มุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะแรงงานอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคลและความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงการเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์และความรู้ความเข้าใจและทักษะทางการเงินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและหลักประกันของตนเองและครอบครัว โดยปัจจัยหลักที่ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การพัฒนาสมรรถนะฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และแรงงานได้รับการแนะแนวอาชีพและการส่งเสริมการมีงานทำทั้งในประเทศและต่างประเทศ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ได้กำหนดการประเมินสถานการณ์ด้วยผลิตภาพแรงงาน (ร้อยละ) โดยวัดจากสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อผู้มีงานทำพบว่า ในปี 2562 ผลิตภาพแรงงานมีมูลค่า 290,506 บาทต่อคนต่อปี เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.1 จากปี 2561 โดยในปี 2561 ผลิตภาพแรงงานมีมูลค่า 281,893 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งการเติบโตของผลิตภาพแรงงานสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2.5) ทั้งนี้ กลุ่มแรงงานที่มีผลิตภาพแรงงานต่ำที่สุด ได้แก่ แรงงานในภาคเกษตรกรรม ขณะที่แรงงานในภาคบริการมีผลิตภาพแรงงานสูงที่สุด ส่วนหนึ่งเป็นเพราะแรงงานในภาคเกษตรกรรมมีทักษะต่ำ โดยแรงงานส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า

ที่มา: สำนวนการทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557 – 2562, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

110401

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการขับเคลื่อนเป้าหมายในช่วงปี 2561 – 2562 ด้วยมาตรการยกระดับแรงงานไทยให้ได้มาตรฐานฝีมือแรงงานรองรับการแข่งขัน เพื่อพัฒนาสมรรถนะฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการฝึกอบรมทักษะให้แก่แรงงานทั้งกลุ่มแรงงานทั่วไปและกลุ่มเฉพาะ การส่งเสริมการรักษาและขยายตลาดแรงงานไทยทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเป็นการดำเนินงานในลักษณะการแนะแนวอาชีพและการส่งเสริมการมีงานทำทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น โครงการพัฒนาทักษะฝีมือและยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบแบบบูรณาการ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพแรงงาน โครงการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานและส่งเสริมการมีงานทำเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้สังคมและมีความพร้อมในการรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โครงการเตรียมความพร้อมสู่ตลาดแรงงาน และโครงการส่งเสริมการรักษาและขยายตลาดแรงงานไทยในต่างประเทศ เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาทักษะแรงงานในระบบ ขณะที่โครงการพัฒนาทักษะแรงงานนอกระบบซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรม อันเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีผลิตภาพแรงงานต่ำที่สุดมีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นได้อย่างไม่เต็มที่ ทั้งนี้ นอกจากการอบรมทักษะแรงงานเพื่อให้ผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นแล้ว จะต้องเชื่อมโยงกับผลิตภาพในด้านเทคโนโลยีและด้านอื่น ๆ เพื่อให้แรงงานมีรายได้และสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น รวมทั้งองค์ความรู้และระบบเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความต้องการแรงงาน และทักษะที่เป็นที่ต้องการในอนาคตยังมีข้อจำกัด ทำให้แรงงานไม่สามารถระบุทักษะที่ตนเองต้องการฝึกอบรมได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรดำเนินการจัดทำสถานการณ์ความต้องการแรงงานในอนาคต และทักษะที่ต้องการให้เป็นระบบ และเป็นข้อมูลชุดเดียวกัน เพื่อให้แรงงานสามารถพัฒนาทักษะแรงงานให้ได้อย่างตรงจุด อีกทั้งควรเน้นการพัฒนาทักษะแรงงานนอกระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานในภาคเกษตรกรรมที่เป็นภาคเศรษฐกิจที่มีผลิตภาพแรงงานต่ำสุด ควบคู่ไปกับการยกระดับผลิตภาพแรงงานด้านอื่น เช่น ที่ดิน และเทคโนโลยี โดยให้ความสำคัญกับโครงการยกระดับเพื่อเพิ่มศักยภาพฝีมือและสมรรถนะแรงงาน โครงการฝึกอบรมแรงงานกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ รวมทั้งในมิติการส่งเสริมการมีงานทำทั้งในประเทศและต่างประเทศตามโครงการเตรียมความพร้อมแก่กำลังแรงงาน โครงการวันมหกรรมอาชีพ เป็นต้น

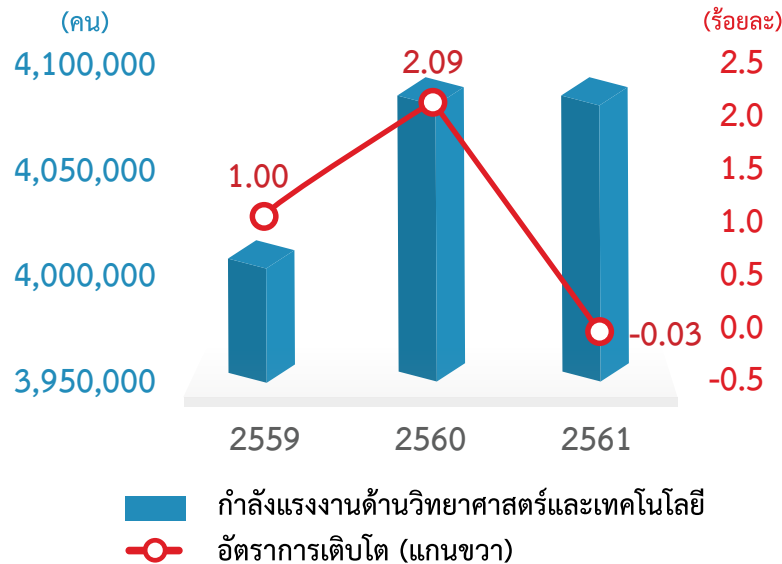
แผนแม่บทย่อย การพัฒนาและยกระดับ ศักยภาพวัยแรงงาน

เป้าหมาย

110402

มีคนไทยที่มีความสามารถและ ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเข้ามาทำ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ในอุตสาหกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น

เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนผู้มีความสามารถพิเศษทั้งคนไทยหรือคนต่างชาติที่กำเนิดในประเทศไทย ให้สามารถแสดงศักยภาพและใช้ความสามารถในการทำประโยชน์และสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศ ซึ่งการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว จำเป็นต้องดำเนินมาตรการภาครัฐที่ดึงดูดแรงงานหรือผู้เชี่ยวชาญทั้งในประเทศและต่างประเทศให้เข้ามาทำงานในอุตสาหกรรมเป้าหมาย และการส่งเสริมให้ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตทำงานสามารถเข้ามาถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับคนไทยได้

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ได้กำหนดการประเมินสถานการณ์ด้วยสัดส่วนกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไว้ โดยในปี 2561 พบว่า มีกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งสิ้น 4,091,397 คน ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 0.03 โดยในปี 2560 มีกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวน 4,092,734 คน ซึ่งยังห่างกับค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 10)

110402

การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงปี 2561 – 2562 หน่วยงานของรัฐได้ดำเนินโครงการพัฒนานักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษต่าง ๆ อาทิ โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ เพื่อขยายฐานการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ โดยใช้หลักสูตรการเรียนการสอนพิเศษแตกต่างจากเด็กปกติทั่วไป รวมทั้งได้รับการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการเพิ่มพิเศษ เช่น การเข้าค่ายวิทยาศาสตร์ ทัศนศึกษา ฝึกงานกับนักวิจัยทำโครงงานวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 220 โรงเรียน โครงการศูนย์โรงเรียนขยายผล มูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (สอวน.) โดยการนำกระบวนการพัฒนานักเรียนไทยให้ประสบผลสำเร็จในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการมาขยายผลให้กับครู เพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ให้ได้ระดับมาตรฐานสากล

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย กำลังแรงงานในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ยังไม่สามารถปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นได้เท่าที่ควรเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย เนื่องจากโครงการที่ดำเนินการส่วนใหญ่เป็น

โครงการมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคน ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาที่ต้องใช้เวลาในการสะท้อนผลลัพธ์ ดังนั้นในช่วงระยะสั้น จึงอาจไม่ส่งผลต่อข้อมูลที่ใช้สำหรับการประเมินสถานการณ์ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนมากนัก รวมถึงโครงการดังกล่าวจำเป็นต้องใช้ทั้งงบประมาณและความต่อเนื่องในการดำเนินการหากต้องการมุ่งเน้นขยายผลให้เกิดความครอบคลุมและผลสัมฤทธิ์

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย โครงการที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเป็นการพัฒนาศักยภาพของกำลังแรงงานในอนาคต จึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลานานในการติดตามผล อย่างไรก็ตาม ในระยะสั้น ควรมีมาตรการหรือกลไกในการดึงดูดแรงงานหรือผู้เชี่ยวชาญทั้งในประเทศและจากต่างประเทศที่มีศักยภาพสูงและมีทักษะที่สอดคล้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ ขณะเดียวกันภาครัฐควรปรับปรุงระเบียบในการรับผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามาทำงานในประเทศให้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการนำเอาความรู้และเทคโนโลยีมาเผยแพร่ให้กับแรงงานไทยได้ นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับโครงการต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ของผู้มีความสามารถพิเศษ อาทิ โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

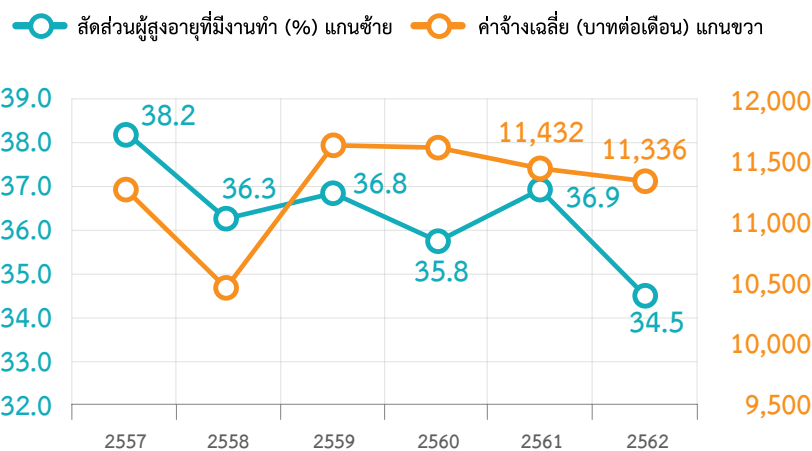
แผนแม่บทย่อย การส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ

เป้าหมาย

**ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต
มีทักษะการดำรงชีวิต เรียนรู้พัฒนาตลอดชีวิต
มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม
สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น**

110501

เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงวัยกลายเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ และให้มีการทำงานหลังเกษียณผ่านการเสริมทักษะการดำรงชีวิต ทักษะอาชีพในการหารายได้ มีงานทำที่เหมาะสมกับศักยภาพ รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาระบบการออมเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตหลังเกษียณ ทั้งนี้ ปัจจัยหลักในการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัย ความมั่นคงทางรายได้ และการเปิดโอกาสจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการให้ผู้สูงวัยเข้ามามีส่วนร่วม

ที่มา: สํารวจการทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557 – 2562,
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย โดยพิจารณาสถานการณ์จากร้อยละผู้สูงอายุที่มีศักยภาพมีงานทำ ในปี 2562 พบว่าร้อยละผู้สูงอายุที่มีศักยภาพมีงานทำและรายได้เหมาะสมปรับตัวลดลงจากปีก่อน โดยสัดส่วนผู้สูงอายุที่มีงานทำต่อจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดอยู่ที่ร้อยละ 34.5 ปรับตัวลดลงจากร้อยละ 36.9 ในปี 2561 ซึ่งเป็นผลของการลดลงทั้งการทำงานในภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรม เช่นเดียวกับค่าจ้างเฉลี่ยของผู้สูงอายุในปี 2562 อยู่ที่ 11,336 บาทต่อเดือน ลดลงจาก 11,432 บาทต่อเดือน ในปี 2561 ตามค่าจ้างเฉลี่ยที่ปรับตัวลดลงในกลุ่มภาคการผลิต และภาคการค้าและบริการเป็นหลัก ขณะที่ค่าจ้างของผู้สูงอายุในกลุ่มภาคเกษตรปรับตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ซึ่งจากประเด็นสถานการณ์ผู้สูงอายุข้างต้นถือว่าค่อนข้างห่างจากเป้าหมายที่ตั้งไว้ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ในปี 2565) ส่งผลให้ภาครัฐจำเป็นต้องเตรียมพร้อมในการออกแบบระบบและเสริมสร้างแรงจูงใจในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพสามารถพึ่งพาตัวเองและร่วมเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

110501

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานของรัฐได้ขับเคลื่อนเป้าหมายในช่วงปี 2561 – 2562 โดยส่วนใหญ่เป็นการดำเนินโครงการเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ เป็นการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและสร้างความมั่นคงทางรายได้ และร่วมเป็นพลังสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่ เช่น โครงการฝึกอบรมแรงงานผู้สูงอายุเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพแรงงาน สร้างงาน สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้มั่นคง โครงการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุสู่ตลาดแรงงาน โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพแรงงาน สร้างงาน สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้มั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นต้น รวมถึงการสร้างมาตรการจูงใจทางการเงินเพื่อสร้างอาชีพและสร้างรายได้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ อาทิ การให้บริการกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพรายบุคคลและรายกลุ่มของกองทุนผู้สูงอายุ ส่วนการดำเนินโครงการที่ส่งเสริมและพัฒนาระบบการออมเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิต เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนการออมแห่งชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังครอบคลุมถึงการดำเนินงานที่สนับสนุนระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุ และจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ อาทิ โครงการ

พัฒนาระบบกลไกการคุ้มครองทางสังคม นวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ โครงการเครือข่ายชุมชนต้นแบบในการดูแลผู้สูงอายุ และการพัฒนาระบบดูแลสุขภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ในด้านการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุโดยส่วนใหญ่การดำเนินโครงการยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายในแต่ละโครงการยังคงมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด รวมถึงการรับรู้และเข้าถึงการดำเนินโครงการต่าง ๆ ยังพบปัญหาเกี่ยวกับช่องทางการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์โครงการให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ขณะที่มาตรการให้ผู้สูงอายุเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพได้อย่างสะดวกมากขึ้น บางส่วนกลับมีการนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่น นำไปให้ลูกหลานนำไปใช้ดำรงชีวิต เป็นต้น ส่งผลให้ปริมาณหนี้ค้างชำระเพิ่มขึ้นและเกิดการเพิกเฉยในการชำระหนี้ ขณะที่ด้านการส่งเสริมและพัฒนาระบบการออมยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุมากนัก โดยส่วนหนึ่งสืบเนื่องจากการขยายผลของโครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัยยังไม่ครอบคลุมทั้งประเทศทำให้ความตระหนักและการเตรียมความพร้อมของกลุ่มผู้สูงอายุยังไม่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรเร่งรัดการดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ผู้สูงอายุยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการมุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพได้มีงานทำตามศักยภาพของแต่ละคนอย่างเหมาะสม ซึ่งส่วนใหญ่ค่อนข้างมีจำนวนกลุ่มเป้าหมายโครงการน้อย เช่น การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพแรงงาน สร้างงาน สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้มั่นคง โครงการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุสู่ตลาดแรงงาน เป็นต้น รวมทั้งการให้ความสำคัญกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนการออมแห่งชาติทั้งในมิติของคุณสมบัติผู้เข้าร่วมโครงการ ความรู้ ความเข้าใจผลิตภัณฑ์ของโครงการ และการสร้างแรงจูงใจเข้าร่วมโครงการ โครงการเครือข่ายชุมชนต้นแบบในการดูแล ผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความต่อเนื่องในการดำเนินการและสร้างต้นแบบในการบริหารจัดการการดูแลผู้สูงอายุที่จะสามารถนำไปสู่ขยายผลไปยังพื้นที่ต่าง ๆ โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุให้ครอบคลุมทั้งประเทศให้มากขึ้น และขยายผลการนำหลักสูตรดังกล่าวให้แก่ ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ

